

Víctor J. Jurado

LA VERITABLE HISTÒRIA DE
MARCO POLO

Columna

VÍCTOR J. JURADO
LA VERITABLE
HISTÒRIA DE
MARCO POLO

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2019
© VÍCTOR J. JURADO RIBA, 2019
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2019
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2575-9
DIPÒSIT LEGAL: B. 19.332-2019
COMPOSICIÓ: GRUP62
WWW.COLUMNAEDICIONS.CAT

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a **ecològic**
i prové de boscos gestionats de manera **sostenible**.

I

Mar negra i roig

És mig matí a la badia de Curzola, però el cel està negre pel fum de les naus que cremen i només llances de sol travessen la densa capa fins a arribar al mar.

Sagetes de foc volen ferotges en totes direccions, cercant la víctima de carn o fusta en què es clavaràn. D'entre totes, una nau veneciana espera l'investida d'una de genovesa molt més gran i robusta. No pot fugir, només espera que el poderós esperó s'incrusti en el seu buc i l'abordin desenes d'ànimes assedegades de sang.

En Marco Polo té l'espasa a la mà. És una peça bonica, d'acer trempat dues vegades i amb una empunyadura daurada amb el lleó venecià al pom. Però ara mateix poc li importa la bellesa de la seva arma, només pensa en la supervivència. Intenta tranquil·litzar els seus homes amb la veu trencada:

—Agafeu les ballestes. Quan els tinguem a un pam, dispararem!

Remar seria debades. Els tenen massa a prop. Però quedar-se quiet tampoc no és una bona pensada. Prefereix esperar el cop i rebre els guerrers enemics amb la millor de les predisposicions.

Mira a banda i banda de la nau. Hi ha alguns morts, però la majoria dels seus homes encara estan sencers, de cos i d'ànim. De l'enorme galera que s'apropa, volen fletxes cap a ells, però cap no arriba a tocar en Marco Polo. Alguns dels seus homes no tenen tanta sort, com l'Antonio, el seu lloctinent.

Maleeix l'hora.

—Deixeu els remes! A les armes, i prepareu-vos per al pitjor!

Tothom es col·loca en posicions de combat, i ocupen la coberta amb una massa compacta de carn i escuts. Les cares dels venecians són ferotges. Estan decidits a fer enrere tot aquell que sigui tan temerari per saltar al seu vaixell. Són els reis de l'Adriàtic, els mars els fan costat.

En Marco Polo aprofita per recordar vells moments. Agafa l'arc compost mongol que sempre l'acompanya a la batalla i procura relaxar els músculs. Tot seguit, com en les pràctiques de tir estiuenques de Xanadú, dispara una fletxa rere l'altra a aquells dissortats de la galera enemiga que ensenyen massa cos.

Però ja la té a tocar.

L'impacte és terrible. La meitat cauen a terra i l'altra fan equilibris per no seguir-los. Però res no s'atura. En aquell mateix instant, desenes de genovesos comencen a saltar dins la galera amb les armes a les mans, cercant el venecià a qui llevar la vida.

No cal que el capità doni cap ordre: les sagetes volen cap a aquells qui volen conquerir la coberta, toquen alguns a l'aire i provoquen que caiguin a l'aigua, fent que el mar sigui una mica més roig. D'altres corren la mateixa sort però ja dins la nau dels defensors de sant Marc.

Els venecians intenten mantenir els genovesos allunyats amb les llances i alabardes, però la superioritat numèrica és massa gran. La mort i la sang s'obren camí entre les cuirasses dels fills de les dues repúbliques més grans del Mediterrani.

En Marco Polo es mou entre els seus homes i els enemics com una fera ferotge. La seva espasa ja regala sang i encara en demana més. Quan va ser a Catai, no només va aprendre a comerciar, a diferenciar la seda de bona i mala qualitat o a fer cridar de plaer les noies venecianes amb les arts ocultes de l'Orient. Els mongols li van ensenyar les seves destreses de combat. Tant amb l'arc com amb l'espasa, eren els millors guerrers que mai no havia vist. Ara se sent un digne deixeble dels seus mestres.

A esquerra i dreta, ofereix una víctima rere l'altra a la Mort, que es passeja aquell matí ennegrit per la costa de Curzola.

Ha enfonsat l'espasa al pit d'un enemic i, gairebé sense adonar-se'n, ja ha tallat el ventre d'un altre mentre esquivava la seva estocada. Els crits són ensordidors, els dels ferits i els dels que ho estaran, volen fer estremir els cors dels rivals en la lluita per la vida.

Per un instant, en Marco Polo sent el gust salat de l'aigua marina barrejat amb l'amarg de la sang. La seva

llengua feia molt de temps que no assaboria res semblant, des que era a l'Orient i va participar en les batalles amb les tropes d'en Khublai Khan.

Tot i els seus esforços, ben aviat veu que no hi ha res a fer.

Els seus homes cauen davant la superioritat de les armes genoveses i, malgrat la resistència hercúlia, veu que acabaran tots morts. Tanmateix, ofereix la darrera víctima al reguitzell de cadàvers que ja descansen a la galera.

Han perdut desenes de guerrers i el foc ja s'estén per mitja galera.

En Marco Polo, que es refugia darrere els escuts dels seus homes, veu com es crema el seu somni de llibertat. Decebut i contenint l'angoixa, els crida:

—Atureu-vos! Tireu les armes. Han vençut.

A poc a poc, obeeixen davant la mirada satisfeta i alleugerida dels vencedors.

Però ell no ho fa. Com a darrer acte rebel davant la derrota, en Marco Polo agafa amb força l'espasa del lleó, tacada de sang enemiga i amb el fil desgastat de tant que ha tallat, i la llança a les profunditats de l'Adriàtic.

No tindran el seu trofeu.

II

La senyora dels mars

S'ha acabat tot.

Les aigües vermelloses que banyen l'illa de Curzola són un testimoni punyent de l'odi visceral desfermat fa uns instants. Ara només se senten els crits dels ferits que es perden en la immensitat del mar, i la suau brisa marina que fa moure a la deriva les galeres fantasmals.

Els guerrers genovesos, triomfants, però amb la dignitat planera de qui compleix amb el seu ofici de manera rutinària, tiren per la borda els cossos dels enemics morts que han tingut la valentia de saltar al seu vaixell. Venècia es fa anomenar la reina de l'Adriàtic, per això creuen que els seus fills se sentiran com a casa en les profunditats fosques i misterioses de les aigües.

Sons llunyans, esquitxos en l'aigua cada vegada que rep un nou inquilí, fan saber a en Marco Polo que no tornarà a veure mai més cap altre dels seus homes.

Ell era el capità d'una de les galeres venecianes. Ara només és un altre presoner a la coberta, amb els mús-

culs cansats per l'esforç i l'ànima abatuda per la derrota. La fusta rugosa i sagnant que trepitja i els rostres masegats dels seus homes, que gairebé imploren el cop de gràcia, són tota la joia que acompanya en Marco Polo en aquest moment.

Aixeca la vista al cel, implorant respostes a Déu, al seu o al que va conèixer amb els mongols, però només veu com els ocells comencen a volar en cercles. No volen perdre's el tiberi que la barbàrie humana els ofereix com a regal de benvinguda al mar venecià. Adolorit, en Marco Polo s'estira una mica en un pam de coberta. Les articulacions li peten com fusta al foc en el moment de retorçar-se. Se sent una mica alleugerit, encara que les expressions abatudes i interrogants dels seus homes li encongeixen el cor.

Clava uns ulls sincers que demanen clemència en els de l'Ottavio, un dels seus millors amics d'infantesa, que té la ment molt lluny de l'infern humà on són. Està ferit, un tall profund al rostre sagna sense parar malgrat el tros de tela amb què ha improvisat un embenat infecte. Recorda per un moment les corregudes per Venècia quan eren joves i com desitjaven ser els protagonistes de les aventures heroiques que el seu amic narrava amb entusiasme infantil. Però la batalla és cruel, s'ensuma la mort arreu, no la dansa de sabres que recitava el seu company de jove. Els manquen les forces. No són capaços ni d'alliberar una llàgrima.

Segueixen vius i masegats: potser són ells els infortunats.

Els seus guants de cuir estan desgastats pels anys, gairebé tant com els seus ossos. Van ser un regal d'en

Khublai Khan en el moment en què va anar a servir-lo com a senyor de Quinsai. Els conserva més com un record llunyà, que li dibuixa un somriure, que per utilitat. L'obliguen a fer memòria de qui és i de quines han estat les passes que l'han dut fins allà on és, aquelles que li van permetre anar i tornar entre els diversos mons que conviuen al planeta. Això i no semblar un llunàtic lluint un *boctha* mongol per la plaça de Sant Marc.

Són petits records que li il·luminen la ment com estels fugaços que creuen el seu futur negre i sense lluna. No hi ha ningú que li pugui guiar les passes, i molt menys ara que es troba en una coberta enemiga bruta i amb la tensió als cossos de qui sap que la seva vida depèn d'una mala mirada o d'un mal gest, i que podria acabar amb els seus homes més dissortats a les aigües de l'Adriàtic.

Per un moment deixa d'haver-hi moviment a la coberta. Sembla que han acabat les feines rutinàries de saqueig de la nau d'en Marco Polo, han agafat armes, queviures, roba, riqueses... Tot allò de què pensen que podran treure profit. Un cop no hi ha res més per profanar, calen foc a la galera veneciana, malmesa pel combat, i la deixen marxar a la deriva... És la torxa que marca la victòria dels genovesos sobre els venecians, que veuen el vaixell consumir-se a poc a poc.

Del castell de popa en surt un home d'aspecte sever. La cuirassa d'acer devia haver estat lluent algun dia, però els esquitxos de sang i la brutícia recent evidencien que la lluita ha arribat als més alts dignataris genovesos. A mesura que s'apropa, en Marco Polo procura veure als seus ulls quelcom més que blanc i negre. Tot i

descobrir l'adustesa i la justícia d'aquell que ha segat vides en nom de Déu i la bandera, encara creu percebre un bri d'esperança que no serà un bàrbar.

No triga a descobrir-ho.

—El vostre capità és viu? —pregunta aquell cabdill genovès.

Tots els derrotats venecians, que esperen en silenci la decisió final de les Parques, en concret l'esgotament de Dècima i el subtil tall de Morta, miren en Marco Polo, que s'aixeca.

El capitost genovès se'l mira de fit a fit, incrèdul. Normalment els nobles i els capitans no s'amunteguen amb els remers pollosos o els guerrers sense cap altre coneixement que el d'aixecar una destrat sobre el seu cap. A més, mai no l'hauria diferenciat de tota la resta. Ni la roba és més valuosa ni l'armadura encega pel reflex del sol, tampoc no se'l veu més gras que la resta. És un líder estrany. Tanmateix, li fa un gest perquè l'acompanyi.

Encuriosit, el venecià el segueix.

Entren al castell que corona la popa de la galera. Tothom es mira el venecià amb mil ulls, com si temessin un darrer acte gallard que posés fi a la vida del seu capità, que és, de fet, el menys preocupat de tots.

Amb la mà li assenyala una cadira que és allà, tot indicant-li que seguei.

Com un nen ben educat, i amb un xic de por, obeeix capcot.

Dona un cop d'ull a aquell espai obert a la coberta. S'assembla bastant a la que ell mateix tenia a la seva galera i que encara olora a la llunyania. Una cadira d'es-

quena alta per posar l'armadura quan no l'està protegint; un parell de mobles, taules i baguls, decorats per mans expertes amb girus genovesos; un astrolabi i un munt de papers. Res que no sigui necessari per al bon govern d'una nau.

En una cantonada, però, armes i armadures venecianes, les recuperades dels cossos dels derrotats durant la batalla. El fan sospirar i tancar els ulls. Ell és allà, juntament amb tot allò que han pogut arreplegar abans de cremar la nau. Té l'estranya i ferma sensació que és part del botí.

Mentre tots aquests pensaments assalten el capità venecià, el seu col·lega genovès li ha servit una copa de vi i no deixa de mirar-lo. A continuació, es dirigeix a ell:

—Sé què és la sensació de derrota, Venècia em va capturar també a mi. Però no us amoïneu, sereu ben tractat. Beveu, si us plau.

En Marco Polo ferma la copa amb força, gairebé com si volgués escanyar aquella peça metàl·lica, i beu un llarg glop que buida el recipient. «Potser està enverinat», pensa. De fet, tant de bo ho estigués, afegeix per a si mateix.

Un cop veu la copa buida, el capità genovès es presenta:

—Em dic Lamba Doria, soc l'almirall d'aquesta flota. Sento el desordre que hi ha a la galera, ha estat un matí difícil...

—Així que he anat a topar amb el cap de tot plegat... —sospira el presoner venecià—. Jo soc Marco Polo, un simple capità de galera.

—Sou noble? No em sona el vostre cognom —s'interessa l'almirall Doria, mentre serveix una segona copa de vi.

—Soc comerciant i ric, que a Venècia és si fa no fa el mateix. La galera que heu transformat en una foguera l'havia pagada jo...

La cara d'en Lamba Doria es transforma. Sap com és de car construir i mantenir una galera; de fet, Gènova sol tenir greus problemes per armar i enviar al combat una flota.

Agafa suaument la seva copa de vi i, amb els ulls clavats en els d'en Marco Polo, somriu lleugerament.

—A Gènova valorem la valentia..., però també els diners. Si realment sou tan ric com comenteu, segur que la vostra família o república us vol recuperar. No patireu cap mal, us ho ben asseguro.

Mil idees corren pel cap d'en Marco Polo en aquell moment. Agafar una de les armes venecianes que s'amunteguen a la seva vora i enfonsar-l'hi al pit. Abaria mort, però faria ben fet. Potser aixecar-se i seure vora els seus homes. Ells són els que mereixen la seva companyia i no un genovès que els ha massacrat.

El crit de les gavines esquinçant la carn dels que floten al mar el desperta. Amb les idees volant-li tan lluny com l'esperança, només xiuxiueja mentre assenteix:

—D'acord.